

*el gust per
la lectura*

Curs 2014-2015
3r i 4t d'ESO

Anna Maria Villalonga

Elles també maten

**ELLES
TAMBÉ MATEN**

**Anna Maria
Villalonga
(editora)**

Guia de lectura
Dossier de l'alumne

El Gust per la Lectura
Curs 2014-2015 - 3r i 4t d'ESO
Novel·la negra i de misteri

Elles també maten

Anna Maria Villalonga
(editora)

Material elaborat per:
Sebastià Bennasar

Departament d'Ensenyament
Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersiò i Acolliment Lingüístics

Octubre de 2014

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	4
ACTIVITATS DEL DOSSIER DE L'ALUMNE	5
Abans de llegir	5
Tot llegint	13
Activitats per aprofundir durant la lectura dels diferents relats	13
Un conte per tractar en profunditat: <i>Un mort a la cuina</i>	18
Després de llegir	19
Activitats globals relacionades amb àrees no lingüístiques	19
Activitats per compartir la lectura	22
BIBLIOGRAFIA	23
ANNEX 1	24
ANNEX 2	26

PRESENTACIÓ

Aquesta guia versarà sobre el llibre *Elles també maten*, una antologia de relats de tretze dones, coordinada per la professora de la UB i especialista en gènere negre Anna Maria Villalonga. *Llibres del Delicte*, una editorial especialitzada en la publicació de novel·la negra en llengua catalana, es troba al darrere d'aquest projecte, que ha aplegat escriptors de diferents procedències geogràfiques i edats per mostrar un panorama atractiu i ben interessant de l'actualitat del gènere negre a casa nostra.

El que es pretén és que els alumnes puguin participar tant en la lectura com en la comprensió de les característiques i recursos del gènere negre, que és el nexa d'unió entre tots aquests relats. Les activitats són diverses i combinen els exercicis orals i escrits i els participatius i els individuals. També hi ha una proposta audiovisual concreta.

El dossier de l'alumne s'estructura de la manera següent:

- **Abans de llegir.** L'apartat té l'objectiu de familiaritzar el lector amb el llibre que té a les mans. Es tracta d'analitzar la informació que ens proporcionen les parts externes: el títol, la portada, la contraportada... També pretén buscar connexions amb possibles coneixements previs del lector sobre les autores, el gènere i la temàtica. I, finalment, esperonar la curiositat i motivar la lectura.
- **Tot llegint.** Conté activitats per facilitar la interpretació del text. Es proposen preguntes centrades en aspectes diferents segons el relat, que es poden fer servir si el grup ha optat per treballar tots els contes, i un apartat dedicat a un sol conte, «Un mort a la cuina», indicat si s'ha preferit treballar un únic conte amb més profunditat.
- **Després de llegir.** Les activitats que hi apareixen estimulen la reflexió compartida sobre la forma i el contingut dels relats escollits. També es fan connexions amb àrees no lingüístiques i es donen pautes per al debat i la posada en comú de les vivències i impressions individuals provocades per la lectura.

Al llarg del dossier es pretén potenciar la interacció entorn de la lectura. Per això, encara que no sempre s'especifiqui, moltes de les activitats es poden fer oralment.

Esperem que aquesta guia ajudi els alumnes a aprofundir en tots els aspectes del llibre, a elaborar-ne la seva pròpia interpretació i a compartir-la amb els companys.

ACTIVITATS DEL DOSSIER DE L'ALUMNE

Les activitats que us proposam en aquest apartat s'agrupen en tres parts:

- Activitats que fareu abans d'encetar la lectura.
- Activitats que fareu durant la lectura, aturant-vos després de cada relat.
- Activitats que fareu després d'haver llegit el llibre.

L'objectiu és que primer descobriu les expectatives que us generen els contes del recull *Elles també maten* i que després de llegir cada conte comproveu si eren encertades o no.

ABANS DE LLEGIR

1. Els detectius privats de les antigues novel·les negres deixen pas cada vegada més a policies que fan feina en equip. I això és el que us demanem. Dividiu la classe en 13 petits grups i que cadascun faci una presentació de l'autora d'un dels relats.

Fotografia en què apareixen la major part de les autores. Font: [Martorell negre](#)

2. Què sabeu del gènere de la novel·la negra? Llegiu l'[Annex 1](#) i a continuació:
  - Elaboreu una línia del temps, on es recullin els fets més destacats en l'evolució d'aquest gènere arreu del món i també en la literatura catalana. Podeu cercar informació per complementar la que us proporciona l'annex i així enriquir l'eix cronològic:

1840	
1860	
1880	
1900	
1920	
1940	
1960	
1980	
2000	
2020	

- Completeu la taula comparativa sobre les característiques de les novel·les de la primera etapa i de la segona:

	Abans		Després
Objectiu			
Protagonista			
Ambientació			
Crítica social			

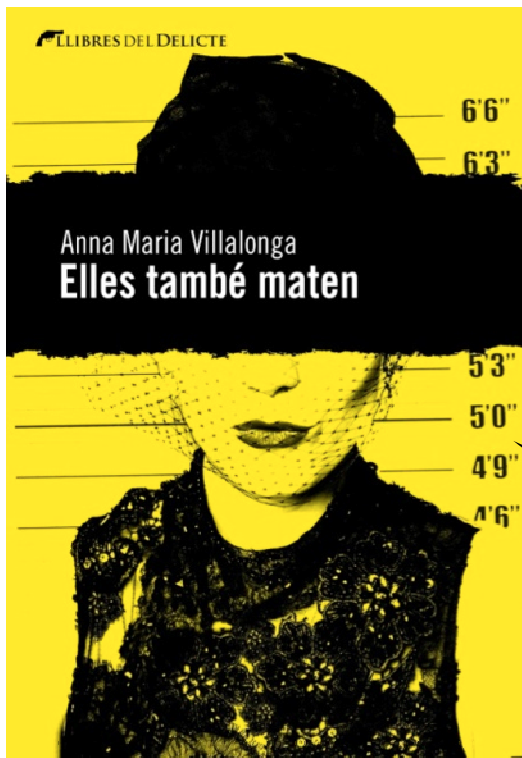
3. Hi ha una tendència dins la novel·la negra, l'anomenat femicrime, en què les protagonistes i les autores són dones. Llegiu què se'n diu en els articles d'opinió i entrevistes enllaçats:

- [Entrevista a Anna Maria Villalonga](#)
- [Una nova etiqueta](#)
- [El 'Femicrime', una tendència en alça en la novel·la policiaca](#)
- [Qué es Femicrime y por qué debería desaparecer esa palabra.](#)

- A partir d'aquestes opinions, argumenteu la vostra opinió si creieu que aquesta és una manera de dur el feminisme a la literatura o si bé, per contra, pensau que és una casualitat i una coincidència el fet que siguin novel·les escrites i protagonitzades per dones, i per tant no hi ha aquesta intencionalitat.

4. Observau la coberta del llibre que llegirem:

- La trobau atractiva? Quins elements visuals us agraden?
- Què us sembla que representa? Podeu relacionar els elements de la coberta amb el gènere de la novel·la negra?

Empty rounded rectangular box for student response.

Empty rounded rectangular box for student response.

- Amb què heu relacionat els elements de la coberta per respondre l'activitat anterior?
- De què penseu que tractarà el llibre?
- Considereu que aquesta coberta explica massa coses del llibre abans de llegir-lo? Justifiqueu la vostra resposta.

5. Si compareu la portada d'*Elles també maten* amb la de *Collita roja*, de Dashiell Hammett (com bé sabeu, la primera novel·la negra de la història) veureu que hi ha nombroses similituds.

■ Esmenteu algunes d'aquestes semblances.

6. *Collita roja* va ser publicada per una mítica col·lecció de novel·la negra en català, destinada a publicar en la nostra llengua títols universals d'aquest gènere.

■ Què en sabeu, d'aquesta col·lecció?

■ Quins van ser els autors amb més títols publicats?

7. La col·lecció La Cua de Palla la dirigí l'escriptor Manuel de Pedrolo, un dels autors més prolífics de la literatura catalana i un home cabdal tant per la seva actitud ètica com pel seu compromís amb la literatura.

■ Sabíeu que Manuel de Pedrolo va ser un dels nostres escriptors més prolífics? Investigueu-ne la vida i l'obra. Podeu començar consultant la pàgina de la [Fundació Pedrolo](#). A continuació, complementeu la informació obtinguda cercant altres fonts.

■ Pedrolo és el pare d'aquesta frase:

“L'autentica novel·la, per a ser-ho, ha de tenir ambició, i el novel·lista ha de saber que més val fracassar per intentar massa que reeixir per una insignificança”.

En virtut del que heu pogut llegir sobre la vida i obra de l'escriptor, com valoreu aquesta frase?

- Hi esteu d'acord? Argumenteu la resposta.
- Podeu posar exemples de novel·listes que considereu ambiciosos? Si no en sabeu cap busqueu-ne algun amb l'ajuda de companys del professor.

8. La novel·la negra és el gènere literari més llegit arreu del món. I vosaltres, quina relació teniu amb el gènere?

Responen aquestes dues preguntes individualment i, a continuació, parleu-ne en grup:

- Llegeixes habitualment novel·les o reculls de relats negres? Tant si la resposta és afirmativa com si és negativa, justifica per què.
- Mires regularment alguna sèrie de televisió de gènere negre? Quina?
- Si t'agrada aquest gènere, recomana algun títol als teus companys. Si no t'agrada, recomana'ls un llibre d'un altre gènere.

Et recomano que llegeixis / vegis .....

.....
.....
.....
.....

Penso que t'agradarà, perquè .....

.....
.....
.....
.....

9. Poseu a prova la vostra capacitat deductiva.

Poseu-vos en grups de quatre persones i feis un paperet amb el nom de cada membre del grup. Mireu-vos durant un minut. Agafau un dels paperets. Gireu-vos tots esquena contra esquena. Durant tres minuts, escriviu en un full el retrat més precís possible de la persona que us ha tocat descriure. En acabar el temps poseu-vos cara a cara i llegiu el que heu escrit. Els altres tres components del grup valoraran la vostra descripció basant-se en la precisió del que heu escrit, i així sabreu si sou o no uns bons detectius i podreu aplicar els vostres coneixements detectivescos a la lectura d'*Elles també maten*.

<http://www.freedigitalphotos.net/>

10. El test d'abans de començar la lectura: **tu i el gènere negre.**

Acaben d'estrenar una pel·lícula de cinema negre...

	a) No vas al cinema, prefereixes gastar-te els diners en altres coses.
	b) No pots esperar de cap de les maneres i t'inventes qualsevol excusa per anar-hi sol, vols veure-la sol per poder concentrar-t'hi bé.
	c) Pots esperar... Si hi vas, millor amb companyia.

Heu anat de colònies i durant la nit se sent un fort soroll...

	a) No el sents, sempre has estat de bon dormir.
	b) Surts ben de pressa a veure què passa i a protegir els altres si cal.
	c) Esperes que surti algú i t'arrauleixes al sac de dormir, pensant que de valents i d'imprescindibles els cementiris en són plens.

Els teus herois de ficció preferits són...

	a) No en tens, t'agrada la gent de carn i ossos.
	b) Tots els detectius privats o policies imaginables.
	c) Els personatges de còmic, especialment els animals.

Sherlock Holmes et sembla...

	a) Un pedant egoista.
	b) Un geni.
	c) Un imprudent.

Vas a la biblioteca del teu barri i demanes...

	a) La biografia d'Amy Winehouse.
	b) L'última novel·la negra que hagi arribat.
	c) Un manual de construcció de piràmides egípcies.

Se celebra un festival de novel·la negra al lloc on vius...

a) Ni te n'assabentes.
b) Et passes els deu dies més intensos de la teva vida anant a totes les xerrades.
c) Si t'ho proposa algun amic o familiar, potser aniràs a alguna activitat.

L'institut programa una visita a la comissaria dels Mossos d'Esquadra:

a) Pagaries per no trobar-te bé i saltar-te la visita.
b) És la visita que sempre havies somniat i no pares de fer preguntes.
c) T'agrada la visita però et mantens en un discret segon pla.

A l'institut desapareixen els diners que havíeu recollit per al viatge de fi de curs:

a) Et sap greu pe ls teus companys, però no pensaves anar-hi.
b) Repasses tot el que saps de novel·la negra i comences a investigar-ho.
c) Truques als Mossos i preguntes perquè trobin aviat el culpable.

Ets al gimnàs. Algú ha tancat per fora la porta del vestidor i no pots sortir.

a) T'esperes que algú vulgui entrar i obri la porta escoltant la teva música preferida... a la fi una mica de tranquil·litat!
b) Saltes per la finestra i intentes esbrinar qui ha estat el culpable.
c) Truques a casa teva perquè algú de la teva família et vingui a rescatar.

Arriba una nau espacial amb un extraterrestre...

a) No existeixen les naus espacials ni els extraterrestres. És un bonic somni de diumenge
b) Li demanes quines són les seves intencions i l'acompanyes a veure el president de la Generalitat.
c) Esperes que això no pugui passar en cap cas.

Majoria de respostes A:

Et una persona molt autosuficient, però segur que trobaràs plaer a veure com actuen els personatges d'*Elles també maten*.

Majoria de respostes B:

Sens dubte dus un gran detectiu al teu interior, però potser et convé ser una mica menys individualista. *Elles també maten* t'encantarà.

Majoria de respostes C:

Ets molt responsable, però potser cal una mica més d'emoció a la teva vida. L'hi posem amb *Elles també maten*?

TOT LLEGINT

ACTIVITATS PER APROFUNDIR DURANT LA LECTURA DELS DIFERENTS RELATS

1. Conte a conte. Partint del model que trobareu a l'[Annex 2](#), elaboreu una fitxa sobre cadascun dels contes, i després responeu les preguntes o feu les activitats que se us plantegen a continuació per aprofundir-hi més
2. Els contes que llegireu en aquesta novel·la són diversos, però tenen elements en comú. Per tal d'adonar-nos-en, elaborarem un registre de les lectures, amb l'ajuda de la taula següent, que anireu emplenant a mesura que acabeu de llegir cada relat.

Títol	Hi ha un mort? Qui és?	Qui és l'assassí?	Es descobreix?	Quin paper hi juguen la policia i la premsa?	Què t'ha sorprès?
Un mort a la cuina	El marit i pare de la noia violada.	La dona, mare de la noia.	No.	Hi ha un periodista que sospita la veritat.	Com es refereix al sentiment de culpa: no es refereix a l'assassinat del marit, sinó al fet de no haver-ho fet abans per defensar la seva filla.

3. En el pròleg d'Anna Maria Villalonga es fa una reivindicació del relat breu com a gènere literari important.
- Quins autors esmenta?
  - Dividiu la classe en grups i que cada un d'ells faci una breu presentació d'aquests escriptors a la resta de la classe.
4. «L'assassinat de la venedora de cupons» és el relat de Margarida Aritzeta.
- Quin tipus de punt de vista adopta la narració i quina sensació provoca en el lector?
5. «El segrest», de Teresa Solana, combina la novel·la negra amb la ciència-ficció, mitjançant el que anomenem utopia.
- Què és una utopia? En què es diferencia d'una distòpia?
  - Podeu posar exemples de novel·les o pel·lícules de cadascuna de les dues opcions?

6. «Una arítmia silenciada», de Carme Torras, ens endinsa en una variant del gènere, que és la coneguda com a thriller mèdic.
- Esbrina quines són les característiques d'un thriller i a continuació intenta definir quines característiques específiques té un thriller mèdic.
  - Quins són els trets lèxics específics del món mèdic que podem trobar en el relat?
  - La narradora estructura el relat amb salts enrere en el temps. Com creus que dosifica la informació que fa arribar al lector?
  - Com seria un thriller del món educatiu?

7. «Uns bons veïns», de Maria Mercè Roca, ens sorprèn per molts motius...
- Quina sensació et crea veure que la primera víctima ja és la número 18?
  - A cada un dels assassinats, es mata d'una manera diferent. Quins són els procediments?
  - Les comunitats de veïns són un tema recurrent en la novel·la negra. Per què et sembla que és així? Mira algun fragment de la pel·lícula *La comunidad* i a continuació compara'l amb el conte de Mercè Roca.

8. «Ulleres de pasta negra», d'Esperança Camps, és un relat metaliterari.
- Què és la metaliteratura? Pots posar exemples d'altres llibres on predomini la metaliteratura?
  - L'obra s'estructura en un sol paràgraf. T'ha costat llegir-lo o en canvi creus que flueix molt bé?
  - Quina sensació t'ha provocat trobar-te un relat escrit en segona persona, un punt de vista que no és gens habitual?
  - Malgrat que l'escriptor protagonista vol allunyar-se dels tòpics de la novel·la negra, creus que ho aconsegueix?

9. «El dia que vaig perdre el món de vista» és el relat d'Empar Fernández...
- El relat comença *in extrema res*. Altres formes de construir un relat són *in principia res* i *in media res*. Pensant en el conte que acabes de llegir, què creus que volen dir aquests termes?

<i>In extrema res</i>	
<i>In principia res</i>	
<i>In media res</i>	

- El relat parteix d'un malentès, d'una situació forçada que només al final de tot veiem com es resol. Hi ha, indubtablement, un punt d'humor, potser per desdramatitzar una situació molt complicada i tensa. Podeu escriure alguna situació que hagueu viscut, en què un malentès hagi provocat una situació còmica o tensa? (Si no n'heu viscut cap és el moment de poder inventar-la i demostrar les vostres dots de narrador).

10. «Un reflex a la mirada», de la Susana Vallejo, amb aquests personatges devoradors de cossos entronca a la perfecció amb el gènere de terror gòtic.
- Creus que l'autora d'alguna manera anticipa el final i el podem preveure?
  - Al final aquest relat ens mostra que el caçador és el caçat, un fet que es produeix a la natura amb la figura del pregadéu. Aquest insecte és molt curiós: quan el mascle es

Femella de pregadéu devorant el mascle.
Font: [Wikimedia Commons](#)

pensa que ha fet la seva gran conquesta sexual no sap que la femella se l'acabarà cruspint. Així doncs, el que us proposem és que traceu els paral·lelismes entre els dos personatges del conte de forma que en pugem veure les simetries:

Què tenen en comú?	
Quins elements de matar apareixen a les dues cases?	
Quins mètodes fan servir per aconseguir les seves víctimes?	

I per acabar, esperàveu aquest final?

11. «L'home del mirall», de Susana Hernández, recrea el cas del trastorn de personalitat, en una clara al·lusió a un llibre clàssic, *Doctor Jekyll i Mr Hyde*, de Robert Louis Stevenson.

- En aquest relat veiem com funciona una petita comissaria. Us semblen realistes els personatges i els seus mètodes d'investigació?
- Quina sensació us transmet el fet que el relat estigui ambientat en un lloc tan concret com Puigcerdà i la Cerdanya?

12. «Nit d'aniversari», de Marta Banús, és un conte ben inquietant...

- Quin efecte provoca aquest narrador en primera persona tan implicat?
- La sorpresa esclata quan sabem que la nena narradora només té onze anys. Com ho valoreu? Creieu que és possible que fes totes les accions que fa?
- Creus que ella ha mort el pare? Justifiqueu la resposta.

13. Laura Díaz-Roig ens ofereix amb «Ella» un relat molt canònic...

- Quins trets principals de la novel·la negra podem trobar en aquest conte?
- Com creus que funciona l'aparició de l'element urbà?

14. «El senyor Delcroix», de Mònica Batet, és un relat inquietant.

- El conte queda amb un final més o menys obert. Quina sensació et provoca com a lector?
- Com que aquest relat és complicat des de molts punts de vista, potser una manera de poder esbrinar què passa realment és clarificar els elements objectius.

Contesta les preguntes tal com faria un bon detectiu i intenta tornar a

narrar la història de manera objectiva.

1. Qui és el protagonista?
  2. Qui són els personatges secundaris?
  3. On es desenvolupa l'acció, quins són els escenaris?
  4. En quin moment transcorre la història?
  5. Què passa en aquest conte, quin és el tema i quin es l'argument?
  6. Com ens dóna la informació, l'autora?
  7. Per què creus que ho narra d'aquesta manera?
15. «De vegades, l'atzar» és el conte d'Anna Maria Villalonga, que tanca l'antologia.
- Com crea l'autora la justificació per a la venjança de la narradora?
16. Ara que hem arribat al final del recull, pensa dos criteris de comparació i classifica els relats d'acord amb aquests criteris.

UN CONTE PER TRACTAR EN PROFUNDITAT: «UN MORT A LA CUINA»

- Abans de començar la lectura convé que coneguem una mica l'escriptora. En la vida de Núria Cadenes, que no ha estat gens fàcil, hi ha una constant que és l'escriptura. Busqueu informació sobre l'autora que complementi la que apareix al llibre i entre tota la classe conformeu una visió general del personatge.
- Recorda que per a aquest conte també has d'emplenar la fitxa de l'[Anex 2](#).

Ara sí, ara ja podem entrar en profunditat en el conte:

- Creieu que Dolmeric és un poble real?
- Tant si és real com si és inventat, què en sabem després de llegir aquest relat?
- Quins són els principals personatges que apareixen a la narració i què en sabem?
- Com els descriu l'autora?
- En aquest relat, com és la relació del periodista que han enviat a fer el reportatge especial amb els seus companys? Per què?
- Com creus que l'autora utilitza el recurs de la descripció? Et pots fer a la idea de com són el poble i els escenaris principals on passen els fets?
- En el conte la solució es precipita al final. Quina sensació us ha provocat llegir-lo?
- Pel que fa a l'estil, en el conte hi ha una predomini de les frases molt curtes, que marquen l'estil del llibre.
  - Quin efecte creus que crea en el lector?
  - I l'ús de paraules i expressions dels registres menys formals?
  - La Núria Cadenes és catalana, però fa molts anys que viu al País Valencià: hi heu detectat alguns trets dialectals propis d'aquella zona geogràfica?
- Amb tots els elements que heu recopilat, us proposam una activitat diferent: imagineu que finalment la policia ha detingut la dona i l'acusa d'haver mort el marit i escenifiqueu un judici amb un jurat popular. Algú ha de fer d'acusada, algú d'advocat defensor, algú de fiscal, i hi ha d'haver el jutge i el jurat. Feis el judici i traieu-ne les conclusions (la resta de membres de la classe poden ser els testimonis). En podeu fer una petita obra de teatre.
- Tenint en compte la informació que has aconseguit sobre l'autora, penses que el relat es pot considerar de denúncia social? Quin seria el referent que denunciaria?

DESPRÉS DE LLEGIR

ACTIVITATS GLOBALES RELACIONADES AMB ÀREES NO LINGÜÍSTIQUES

1. Al conte de Margarida Aritzeta amb què s'obre el recull, sembla fàcil trobar un boc expiatori en els immigrants albanesos.
  - Creieu que som una societat racista? Justifiqueu la vostra resposta i discutiu les vostres opinions en un debat.
2. Al conte de Teresa Solana apareix un espia que trenca tòpics, en primer lloc per la seva orientació sexual.
  - Creieu que la informació que ens aporta pot ser certa i que hi ha un lobby homosexual que controla determinades informacions?
  - Tradicionalment els espies i els detectius privats els teníem associats a paradigmes d'homes i dones durs i molt masculins o molt femenins. Us ha sorprès la caracterització homosexual de l'espia? És un acte de normalitat que s'hauria de produir més sovint en la narrativa de gènere?
3. Un dels debats més interessants dels darrers temps és el paper que ocupen a la nostra societat les persones grans. Moltes de vegades se les margina sense tenir en compte la seva experiència. En canvi, l'assassina del conte de Maria Mercè Roca és una anciana que es dedica a eliminar la gent que molesta.

Seria interessant obrir un debat responent les preguntes següents:

  - Quin creis que és el paper que han d'ocupar les persones grans en la nostra societat?
  - Creis que hi ha moments en què s'està allargant innecessàriament la vida de persones que en una altra època ja haurien d'haver traspassat i que potser viuen més temps però sense qualitat de vida?
4. Al conte de Núria Cadenes apareixen uns periodistes veterans i desencantats amb la seva professió. I al conte de Laura Díaz-Roig els periodistes que hi surten es limiten a donar la versió oficial dels fets.
  - Com us informeu habitualment?
  - Creieu que estam assistint a una crisi del periodisme? Si responeu que sí, quins elements socials hi contribueixen? Penseu que hi té alguna cosa a veure l'auge de la informació digital?
  - Dividiu la classe en grups i durant una setmana feis un seguiment d'un mitjà de comunicació i després exposau les vostres conclusions a la resta de companys. Heu de tenir en compte quin tipus de mitjà és, si creieu que la informació que es dóna és objectiva o es decanta cap a

posicions ideològiques concretes. Heu de mirar el pes que hi tenen les diferents seccions. Seria interessant combinar diferents mitjans, premsa escrita, ràdio, televisió, premsa on-line i en diferents idiomes: català, castellà, anglès i francès.

5. En el relat d'Empar Fernández la dona protagonista reacciona així després de rebre constantment agressions del seu company.
  - On creis que comença la violència de gènere?
  - Com classificaríeu els insults en una relació de parella?
  - Creieu que encara som en una societat eminentment masclista?
  - Justifiqueu les vostres respostes.

6. En el relat de Susana Hernández la inspectora en cap de Puigcerdà és una dona.
  - Creieu que és habitual?
  - Com s'estructuren els Mossos d'Esquadra? Podeu trobar tota la informació sobre els Mossos d'Esquadra en aquest [enllaç](#).

7. A la novel·la negra espanyola hi ha un detectiu molt singular que és el Pepe Carvalho que, creat per Manuel Vázquez Montalbán, és mou habitualment pel barri del Raval, com també l'inspector Méndez, creat per Francisco González Ledesma. A les novel·les negres catalanes dels anys vuitanta i noranta aquesta geografia també era molt present. Consulteu aquesta [pàgina](#) de l'Ajuntament de Barcelona i a continuació feu les tasques següents:
  - Elaboreu un mapa i situeu-hi els carrers que esmenta Laura Díaz-Roig en la seva narració. Podeu treballar sobre un mapa imprès o bé fer-ho de forma digital amb una [aplicació de geolocalització](#).
  - Què en sabeu, de la història del Raval? Investigau-ho en grups de quatre i creau un breu text (que després us pot servir per fer-ne una lectura dramatitzada o una petita representació teatral) que passi en aquests carrers i on aparegui com a mínim un detectiu privat o una detectiu privada.
  - Investigau altres detectius famosos de la novel·la negra catalana, com Pepe Carvalho, i de les sèries de televisió.
  - KMM (Kubala, Moreno i Manchón) és una sèrie televisiva de producció catalana que narra el dia a dia d'una agència de detectius. Per això comparteix molts dels trets de la novel·la negra que hem vist en aquest dossier, tot i que no se cenyeix al cent per cent a les convencions del gènere.

Mireu un o més episodis d'aquesta [sèrie](#) i a continuació identifiqueu quines característiques corresponen al gènere negre i de misteri i quines no.

Característiques de la novel·la negra	Característiques que difereixen de la novel·la negra

8. El relat d'Anna Maria Villalonga parla de les tortures i humiliacions d'una professora a les seves alumnes. I és que el sistema educatiu ha canviat molt.
- Entrevistau els vostres pares o familiars més grans sobre com era l'ensenyament escolar quan ells anaven a classe.

ACTIVITATS PER COMPARTIR LA LECTURA

La majoria d'activitats d'aquesta secció s'han plantejat com si es tractés d'un club de lectura. Per tant, parteixen sobretot de preguntes per reflexionar a partir de la lectura.

1. Diuen que les dones són menys escabroses a l'hora d'explicar els seus crims (amb excepcions). Us molesten o us atrauen les escenes de violència en un text literari?
2. A *Elles també maten* hem vist relats escrits en primera persona i en tercera persona, que són les formes habituals de narrar en la novel·la negra, però també n'hi ha un en segona. Què us resulta més atractiu i més còmode a l'hora de llegir els texts?
3. Moltes de les assassines dels relats actuen per venjança, perquè hi ha hagut maltractes anteriors, o violacions, o perquè els personatges simplement molestaven. Heu pensat en algun cas que la víctima es mereixia la mort? Com heu empatitzat amb els diferents assassins?
4. Us inquieta l'ús de la segona persona? Provau d'escriure un petit relat amb aquesta forma verbal.
5. Algunes de les autores no amaguen influències de títols clàssics com *Dràcula* o *Doctor Jekyll i Mister Hyde*. Les havíeu detectades? Us agraden aquests llibres clàssics? Quins són els vostres preferits?
6. En el conte de la Laura Díaz-Roig la identificació dels espais és molt important. Us agrada que l'acció passi en un lloc identificable i proper o més aviat us molesta? Per què?
7. El conte de la Mònica Batet ens planteja un dubte important: Què sabem dels nostres veïns? Creieu que estem avançant de cap a una absoluta individualització de la societat? Això és bo o és dolent?
8. En el següent [enllaç](#) trobareu un exemple d'una bona ressenya en forma de vídeo feta per un lector de més o manco la vostra edat. I nosaltres us volíem proposar que féssiu la vostra pròpia ressenya en format vídeo d'*Elles també maten*. Pengeu-la al [YouTube](#) i informeu-vos amb els vostres professors dels concursos i activitats que es preparen amb aquestes activitats!

BIBLIOGRAFIA¹

Llibres

BENNASAR, Sebastià. *Pot semblar un accident*. Barcelona: Meteora, 2011.

COMA, Xavier. *Temes i autors de la novel·la negra: De la Sèrie Noir a la Cua de Palla*. Barcelona: Edicions 62, 1994.

MARTÍN, Àlex. *Catalana i criminal*, Palma: Documenta Balear, 2006.

Recursos en xarxa

Sobre la novel·la negra contemporània és molt recomanable el blog de la professora de la UB Anna Maria Villalonga, *A l'ombra del crim*, amb una immensa quantitat de ressenyes i articles: <http://alombradelcrim.blogspot.com.es/>

També és clau el directori negre de la Biblioteca La Bòbila, de l'Hospitalet de Llobregat: <http://generenegre.blogspot.com.es/>

Sobre les autores:

Margarida Aritzeta: http://www.escriptors.cat/autors/aritzetam/pagina.php?id_sec=91

Teresa Solana: http://ca.wikipedia.org/wiki/Teresa_Solana_i_Mir

Carme Torras: http://www.iri.upc.edu/people/torras/raco_literari/

Maria Carme Roca: <http://www.mcarmeroca.cat/>

Núria Cadenes: http://www.escriptors.cat/autors/cadenesn/pagina.php?id_sec=3348

Esperança Camps: http://www.escriptors.cat/autors/campse/pagina.php?id_sec=835

Empar Fernández: <http://escritoras.com/escritoras/Empar-Fernandez>

Susana Vallejo: <http://www.susanavallejo.com/>

Susana Hernández: <http://susanahernandez.wordpress.com/>

Marta Banús: <http://www.grup62.cat/autor-marta-banus-riba-000055494.html>

Mònica Batet: http://ca.wikipedia.org/wiki/M%C3%B2nica_Batet_Boada

---

¹ Darrera consulta de les pàgines citades en la bibliografia i de les pàgines enllaçades al llarg del dossier: 17 de novembre de 2014.

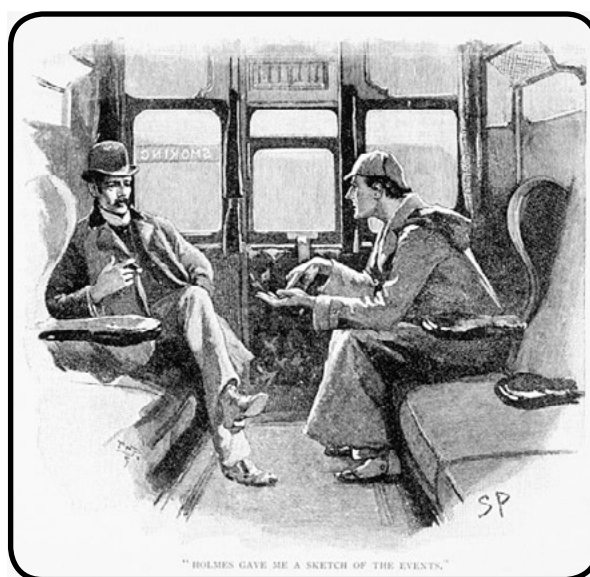
ANNEX 1

La novel·la negra i policíaca, una breu introducció al gènere

Es considera novel·la negra, també anomenada policíaca, aquella en què s'ha comès un crim i es fa una investigació per descobrir l'assassí. Segurament molts de vosaltres heu llegit o vist alguna obra de gènere negre, però potser no sabeu que aquestes novel·les tenen un origen concret: el llibre *El misteri del carrer de la Morgue*, escrit per [Edgar Allan Poe](#) el 1841. Es tracta d'un conjunt de relats de misteri que comença el que denominam la novel·la criminal, on inspectors de policia o investigadors privats aconseguen esbrinar qui és el responsable del crim, el robatori o la maldat que sigui.

En pocs anys aquesta literatura va aconseguir una bona qualitat literària. El 1887 va néixer un personatge que tots coneixeu, Sherlock Holmes, sortit de la ploma de [Sir Arthur Conan Doyle](#).

Aparegut per primer cop a *Estudi en escarlata* (1887), el detectiu en total va protagonitzar fins a quatre novel·les i 56 relats i és un dels pocs personatges als quals els seus seguidors van obligar a ressuscitar: Conan Doyle el matava en una de les seves aventures però el públic no li ho va perdonar: fins a 20.000 persones es van donar de baixa de la publicació on apareixien les seves aventures, i al final l'autor el va tornar a la vida.

Sherlock Holmes i el doctor Watson en una il·lustració de l'època. Font: [Wikimedia Commons](#)

Aquest tipus de novel·lística es caracteritzava per tot un seguit de trets:

- Importància de descobrir **qui** és el responsable del crim.
- Poca crítica social
- Ambients socials de classe mitjana alta o alta (burguesia i aristocràcia)
- Molta importància dels diàlegs
- Detectius privats molt observadors i llestos, quasi sobrenaturals
- Girs narratius i pistes proves amagades

El gènere va evolucionar i el 1929 es va publicar la primera novel·la negra pròpiament dita, *Collita roja*, de [Dashiell Hammett](#). *Collita roja* es va publicar per primer cop en un *pulp*. Els pulps eren revistes de molt baix cost on es publicaven normalment sèries d'aventures sobre la conquesta de l'Oest, de l'Àfrica

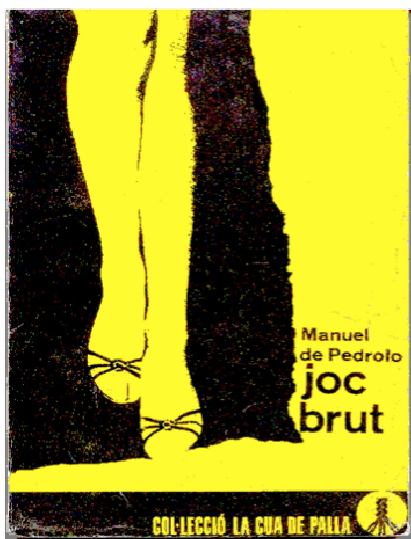

El Falcó Maltès, de Dashiell Hammet, publicat al Pulp *Black Mask*.

I a casa nostra? Doncs tot i que abans de la Guerra Civil hi va haver algunes provatures, va ser [Rafel Tasis](#) qui el 1954 va publicar la primera novel·la negra en català, *La Bíblia valenciana*. Des de llavors, han conreat el gènere autors ben diversos i d'arreu dels territoris de parla catalana.

[Manuel de Pedrolo](#) es pot considerar el veritable pare de la novel·la negra en català, amb títols com *Joc brut* i amb la fundació de la [col·lecció La Cua de Palla](#), amb la característica coberta groga i negra.

o de l'espai. En aquesta mena de publicacions és on varen néixer personatges tan cèlebres com Tarzan o Flash Gordon, per exemple. Quan la conquesta de l'Oest s'acaba, les grans ciutats i els crims que s'hi cometen passen a ser un escenari de primer ordre i així neix la novel·la negra tal com la coneixem en la seva forma clàssica.

Ara, a més a més de saber qui era el criminal, també ens preguntàvem per què allò havia pogut passar en una societat concreta:

- Detectius solitaris i bons investigadors, però no sobrehumans (tot i que reben pallisses i se'n refan molt de pressa).
- Històries urbanes, ambientades a la gran ciutat, que passa a ser també protagonista del relat.
- Crítica social.
- Canvia la pregunta: ja no es tracta de saber qui és l'assassí, sinó d'entendre per què en una societat determinada es produeix un crim.

Potser ja heu llegit alguns d'aquests autors, perquè també varen escriure per a joves: és el cas de [Jaume Fuster](#), que va publicar *Anna i el detectiu*, o l'incombustible Andreu Martín, que juntament amb Jaume Ribera va crear el personatge [Flanagan](#) i més endavant la Wendy, una moixa d'esquadra ben eixerida.

Sigui com sigui, el que us podem assegurar és que en català no tenim res a envejar a les altres llengües, perquè els nostres escriptors de novel·la negra són molt bons i, si cal matar, maten.

ANNEX 2

Fitxa per analitzar el conte

Títol
Argument
Personatge/s principal/s:
Tema/es
Quin creieu que és l'objectiu del conte?
Us sembla que el relat és versemblant?

[Retorn a la guia didàctica](#)